

El P. Palau, un carmelita polifacètic vinculat a Eivissa

per Josep Planells Bonet

No hi ha dubte que la figura del P. Palau des de fa uns anys ha pres nova força a la nostra illa. El seu record no ha quedat mai extingit, podríem dir, ja que les seues missions deixaren impacte, com ho recorda, en un bell article publicat l'any 1958 en la revista *Mater Carmeli*, el Rv. Josep Serra Mari, rector aleshores de Sant Josep, i encara no és llunyà el pas per les cases dels penitents d'es Cubells (molta gent els ha conegut) captant un donatiu per la Mare. Però després que moria el darrer dels seus seguidors a Eivissa en 1924, l'ermita d'es Cubells (sempre lloc de pelegrinatge dels eivissencs) quedava, sí, en una absència del seu fundador. Han de passar alguns anys perquè la seua figura es revitalitzi, i les causes que empenyen la bona marxa tenen el seu ritme propi, que no sempre apunten una immediata resurrecció.

En 1933 fou creada la parròquia d'es Cubells pel bisbe Salvi Huix, A.A. d'Eivissa, ben adonant-se de la distància que separa els vesins d'aquest lloc de l'església de Sant Josep i havent-hi ja una capella allí, l'ermita del P. Palau, dedicada a la Verge del Carme. Més endavant es comença una ampliació de la capella segons el disseny de l'arquitecte alemany Peter Kainer que després no es va seguir. L'actual església i l'edifici del seminari és fruit de l'esforç pastoral del bisbe Antoni Cardona Riera en els anys de la postguerra, com el trasllat de les carmelites missioneres del P. Palau a's Cubells en 1961 ho serà de la intervenció del bisbe Francesc Planas Muntaner, que féu les oportunes gestions.

Des de llavors ençà ha passat molta gent p'es Cubells. No sols el pelegrí que arriba d'un poble de l'illa; recordem també els cursats de cristiandat, els exercicis espirituals, les trobades de joventut, cursats de teologia, d'espiritualitat, a voltes amb una concurrència que quasi fa presents allí tots els continents. Amb tot, cada dia s'obren noves dimensions. Ha estat enguany que per primera vegada he vist, a la casa

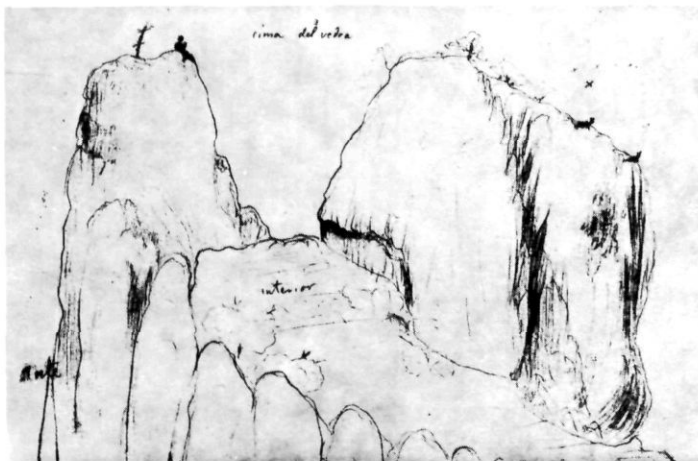
Un dia de festa a's Cubells, en una foto de Jo Dübbelt.

d'exercicis que regenten les carmelites missioneres, una col·lecció completa dels llibres publicats pel P. Palau i abundant bibliografia sobre ell. Entre aquests, el llibre editat fa poc *Francisco Palau e Ibiza*. És amb l'ajuda d'aquesta bibliografia que puc embastar una sintètica semblança d'aquest home de Déu.

Francesc Palau i Quer neix a Aitona (Lleida) l'any 1811. Cursa els estudis eclesiàstics en el seminari d'aquell bisbat i en 1833 professa com a carmelita a Barcelona. Als 23 anys salva miraculosament la vida amb altres companys quan és incendiat el seu convent en la revolució de 1835 (decret de Mendizábal de supressió dels ordes religiosos). Ja exclaustat, s'ordena sacerdot a Barbastre en 1836. Comença la seva activitat que no para. És nomenat missioner apostòlic a les diòcesis de Vic, Lleida, Barcelona, Girona. Passa a França i s'instal·la a

Perpinyà... Montauban, on practica la vida solitària amb alguns seguidors als boscos de Catayrac i a altres llocs: Livron, Montdesir, Caylus. D'aquest temps és el seu llibre *Lucha del alma con Dios*, on parla amb un estil apocalíptic de la crisi religiosa en general i a Espanya, assenyalant-ne les causes que són: els il·luministes, l'ateisme i el fanatisme de les sectes antireligioses.

Després d'uns anys a França, torna a Espanya i funda a Barcelona, en 1852, l'Escola de la Virtut, que té per seu l'església de Sant Agustí d'aquella ciutat. Per aquesta nova situació escriu el llibre *Catecismo de las Virtudes*, la millor peça literària seua i doctrinalment més ben acabada segons els crítics. Una mostra de la seua temàtica ens dirà dels seus dots de teòleg i pedagog: *La verdadera felicidad del hombre y su único objeto que es Dios; el hombre libre es susceptible del bien y del mal; el camino hacia Dios; el*

Monument al P. Palau, erigit vora l'església d'es Cubells. Foto d'Amadeu Jové.

El cim d'es Vedrà, segons un dibuix del P. Palau.

universo camina hacia la perfección y el hombre con él; virtudes naturales e intelectuales; pecados contra la religión.

Per aquest temps el P. Palau és ja un poliglota. Escriu en llatí, català, castellà, francès popular. Amb tot, la seua obra ha estat publicada en castellà i no es troba bibliografia sobre ell en català.

La qualitat doctrinal i l'èxit de l'Escola de la Virtut desperten sospites d'anar contra la pau ciutadana i l'Escola és prohibida pels dirigents polítics i el P. Palau, el seu director, és exiliat a Eivissa. Arriba a l'illa el 9 d'abril de 1854. Tenia aleshores 43 anys. A Eivissa torna altra volta a la vida eremítica, que comparteix amb la predicació, després d'un titubeig pel fracàs de l'Escola de la Virtut, com es dedueix d'aquestes paraules que escriu:

«Estoy con las autoridades, tanto civiles como eclesiásticas, no puedo de modo alguno aficionarme a la gente de este país, no tengo ningún amigo ni enemigo». Però aviat canviaran les coses. Els llocs d'es Cubells i es Vedrà li proporcionaran l'ambient adequat per descobrir noves rutes. A principis de l'any 1855 ja està instal·lat a's Cubells amb la imatge de la Verge de les Virtuts i l'acompanyen dos dels seus seguidors, Gabriel Brunet i Ramon Espassa, que edificaran un oratori al lloc on es troba avui l'església.

Passa dos anys sense sortir de l'illa. Torna a Barcelona i per segona vegada és confinat a Eivissa per noves sospites de reorganitzar l'Escola de la Virtut. A la fi el 18 de juliol de 1860 és reconeguda la seua innocència i recobra la definitiva llibertat. A partir d'aquest moment el P. Palau viatjarà constantment en mires a consolidar les seues fundacions: Vallcarca (Barcelona), Sant Honorat de Randa (Mallorca), que ell reorganitza per encàrrec del

bisbe d'aquella diòcesi, Menorca, es Cubells (Eivissa), i a Formentera, la seua col·laboradora Joana Gràtiàs, hi passarà alguns anys dedicada a l'ensenyança. Però les seues visites a la solitud d'es Vedrà seran freqüents.

A la vista de la mar, des d'es Vedrà comença el seu llibre *Mis relaciones con la Iglesia*, síntesi de les dues forces que empenyen la seua vida, l'amor a la solitud i la urgència de comunicació de l'apòstol. Per a ell, l'Església, el Cos místic de Crist, mereix tot el servei, l'entrega i l'amor que mereix Crist, i escriurà: «Yo deseo verte cara a cara y sin velos —Iglesia—. Yo te amo y busco conocerte. La Iglesia es una belleza inmensa».

Durant el temps del seu exili quasibé sols predicà a l'església dels dominics i a la catedral. Les missions per tots els pobles de l'illa s'organitzaren en 1864-1865. Un nou llibre, el *Mes de María, o sea, Flores del Mes de Mayo*, publicat a Eivissa (impresament de Ramon Vidal), 1861, amb els perfums de les flors de la nostra terra, servirà per a despertar la devoció dels eivissencs a la Verge Maria.

Els seus viatges culminen a Madrid, Roma, però la solitud d'es Vedrà tendrà sempre una atracció per damunt de tot. És la muntanya sagrada, com el seu Sinaí on Déu li parla, i allí escriurà les Regles de vida contemplativa i apostòlica dels seus deixebles. Allí contempla, dibuixa i escriu planes d'una bellesa incomparable: «La noche era muy clara y la luna toda llena y entera levantándose de debajo de las aguas del Mediterráneo convertía en día este monte; las crestas sublimes de esta isla hacían sombra donde yo estaba... Nada de terror ni de espanto, al contrario: todos los apiñados torreones y el bosque que los adorna, todo estaba engalanado como para un tiempo de fiesta y de solemnidad. El mar estaba quieto y con su

murmullo parecía conferenciar y hablar con el monte; el aire también susurraba, pero con mucha quietud y suavidad. El aire, los mares y el monte parecía hablaban entre sí. Llamaron mi atención y escuché atento, y oí que de voz muda decían...»

L'última visita al penyal gegant serà l'11 de març de 1871 segons la carta a la seua admiradora Joana Gràtiàs: «Yo salgo hoy del Vedrà». Un any després, exactament el dia 11 de març de 1872, moria a Tarragona.

Després de les vicissituds de la història, hem de dir que es Cubells, que neix per l'impuls del P. Palau, és avui l'escola d'espiritualitat d'Eivissa.

JOSEP PLANELLS I BONET
14 novembre 1982

Obres consultades:

El Padre Palau e Ibiza. 1981.
Una figura carismática del siglo XIX. 1972.
Mes de María o Flores del Mes de Mayo. P. Palau.

Obres del P. Palau:

Lucha del alma con Dios, ed. 1843 y 1869.
La vida solitaria, 1849.
Catecismo de las Virtudes, ed. 1852.
Mes de María o Flores del Mes de Mayo, edic. Ibiza, 1861.
La Iglesia de Dios figurada por el Espíritu Santo en los Libros Sagrados, 1865.
Mis relaciones con la Iglesia, 1861-1867.
Epistolario 1835 - 1872.